

ПРАВОВЕ РЕГУЮВАННЯ ДОПОРОГОВИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

LEGAL REGULATION OF SUBTHRESHOLD PUBLIC PROCUREMENT IN UKRAINE: PROBLEMS AND SOLUTIONS

Овчаренко А.С.,

асистент кафедри фінансового права

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

У статті досліджено специфіку правового регулювання допорогових закупівель в Україні та порівняння з досвідом європейських країн. Автором звернуто увагу на проблеми у визначенні критеріїв оцінки тендерних пропозицій, запропоновано можливі шляхи вирішення прогалин законодавства в цій сфері. Серед таких пропозицій: доповнення та надання поняття окремим принципам здійснення закупівель, критеріям оцінки тендерних пропозицій, деталізації положень Закону України «Про публічні закупівлі», вдосконалення процесу оскарження допорогових закупівель. Зазначене сприятиме найбільш ефективному та прозорому витрачання бюджетних коштів.

Ключові слова: публічні закупівлі, тендери, електронна система закупівель, допорогові закупівлі, відкриті торги.

В статье исследована специфика правового регулирования допороговых закупок в Украине и сравнение с аналогичным опытом европейских стран, обращается внимание на проблемы при определении критериев оценки тендерных предложений. Автором предложены возможные пути ликвидации пробелов законодательства в этой сфере. Среди таких предложений: дополнение и определение понятий отдельным принципам осуществления закупок, критериям оценки тендерных предложений, детализация положений Закона Украины «О публичных закупках», усовершенствование процедуры обжалования допороговых закупок. Все это будет способствовать наиболее эффективному и прозрачному расходованию бюджетных средств.

Ключевые слова: публичные закупки, тендеры, электронная система закупок, допороговые закупки, открытые торги.

The article examines the specifics of subthreshold public procurement in Ukraine and compares it with the European similar experience, draws attention to problems in determining the criteria for tender proposals evaluating, suggests possible ways to eliminate the legislation gaps (procurement principles definition, tender proposals evaluation, improvement of the appealing procedure). All that leads to the most effective and transparent budgetary funds expenditure.

Key words: public procurement, tenders, electronic procurement system, subthreshold public procurement, open tenders.

Постановка проблеми. Невід'ємним елементом сучасної держави є публічні закупівлі. Наразі Законом України «Про публічні закупівлі» (далі – Закон) створено правові умови для забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, стимулювання конкурентного середовища та розвитку добросовісної конкуренції у цій сфері. Переведення процедур закупівлі в електронний формат створює ефективну європейську модель електронних закупівель за участю розпорядників бюджетних коштів та приватних суб'єктів господарювання. З набранням чинності Закону подальше вдосконалення процедур закупівель є одним із пріоритетних завдань держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науковій літературі питання формування, розподілу і використання публічних фондів коштів знайшли своє відображення в роботах Л.К. Воронової, О.О. Дмитрик, Н.П. Кучерявенко, Т.В. Мазур, А.А. Нечай, О.П. Орлюк та інших. Проте сфера публічних закупівель є малодослідженою правниками-фінансистами, хоча етап здійснення закупівлі товарів, робіт, послуг згідно зі ст. 46 Бюджетного кодексу України є частиною бюджетного процесу, а саме стадії виконання бюджету за видатками та кредитуванням. Так, дослідження окремих фінансових відносин у сфері публічних закупівель проводили Ю.І. Пивовар, В.М. Новаковець, А.О. Олефір.

Однак системного наукового дослідження регулювання допорогових закупівель в фінансово-правовій літературі не проводилося, крім того, окремі практичні проблеми застосування чинного Закону України «Про публічні закупівлі», шляхи удосконалення законодавства в сфері публічних закупівель у тому числі щодо допорогових закупівель залишаються не дослідженими вітчизняними науковцями. Наведене свідчить про актуальність даного дослідження.

Метою статті є з використанням порівняльно-правових методів дослідити специфіку правового регулювання допорогових закупівель в Україні, звернути увагу на про-

блеми визначення критеріїв оцінки тендерних пропозицій, надати критичну оцінку законопроекту, зареєстрованому у Верховній Раді України щодо допорогових закупівель, та запропоновано можливі шляхи вирішення прогалин законодавства в цій сфері під час внесення змін до чинного Закону України «Про публічні закупівлі» (доповнення та надання поняття окремим принципам здійснення закупівель, критеріям оцінки тендерних пропозицій, деталізації окремих положень Закону), що сприятиме найбільш ефективному та прозорому витрачання бюджетних коштів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в статті комплексно, в тому числі з використанням порівняльно-правових методів, досліджено проблеми правового регулювання допорогових закупівель в Україні та запропоновано зміни до чинного законодавства в цій сфері (щодо вдосконалення критеріїв оцінки тендерних пропозицій, стимулювання інноваційних закупівель з огляду на досвід європейських країн, оскарження закупівель), а також визначено недоліки перспективного законодавства в цій сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. Закон України «Про публічні закупівлі» розроблено на виконання розділу «Прикінцеві положення» Закону України «Про здійснення державних закупівель», Програми діяльності Кабінету Міністрів України, Коаліційної угоди та Указу Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» щодо впровадження електронних закупівель, а також статті 153 глави 8 «Державні закупівлі» розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однією стороною, Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, в частині імплементації Директив 2014/24/ЄС і 2014/25/ЄС [1]. Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про Стратегію реформування системи державних закупівель («дорожня карта»)» до 2022 р. передбачено основні напрями реформування системи державних закупівель України: гармонізація національного законодавства з правилами Європейського

Союзу шляхом імплементації положень директив ЄС до національного законодавства; розвиток інституційної структури та вдосконалення і оптимізація функцій контролюючих органів; міжнародне співробітництво у сфері державних закупівель; розвиток електронних закупівель; навчання та професіоналізація у сфері державних закупівель [2]. У світлі реформування публічних закупівель відповідно до взятих зобов'язань згідно з Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, а також гармонізації національного законодавства з правилами Європейського Союзу шляхом імплементації положень директив ЄС, досвід Європейського Союзу у сфері регулювання публічних закупівель, у тому числі допорогових, є вельми важливим для України.

Цінові пороги, або «граничні значення», «порогові показники», «порогові суми», «вартісні пороги», «фінансові межі» є одним із ключових елементів кожної системи публічних закупівель, адже вони визначають необхідність застосування законодавства, що регулює відносини у сфері державних закупівель.

Під «порогами» в законодавствах різних країн світу про публічні закупівлі розуміються числові показники національної або євровалюти, з яких починається використання загального механізму проведення публічних закупівель, адже при досягненні певної суми замовник зобов'язаний проводити передбачені законодавством ЄС процедури розміщення замовлень та проведення закупівель [3, с. 951].

У контексті регулювання державних закупівель у законодавстві ЄС необхідно також зазначити, що вторинне право ЄС застосовується тільки до торгів, які відповідають критерію незначної вартості. Контракти, вартість яких нижче встановлених в Директивах порогів, не підпадають під її дію, і відповідно, регулюються національним законодавством країни-члена ЄС. Таким чином, Директиви ЄС застосовуються в разі перевищення суми закупівлі певного порогу, в іншому випадку замовники та учасники закупівлі керуються нормами національного законодавства в цій сфері. Так, наприклад, порядок проведення державних закупівель у Франції регулюється нормами Кодексу державних закупівель (Code des Marchés Publics) [4]. Таким чином, у процесі свого розвитку правове регулювання державних допорогових закупівель в ЄС досягло таких результатів: було вжито заходів, які сприяють підвищенню прозорості, справедливості проведення державних допорогових закупівель [5, с. 64].

Під час визначення цінових порогів для закупівель в Україні слід керуватися положеннями Закону. Так, відповідно до ст. 2 Закон застосовується до замовників, за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 200 тисяч гривень, а робіт – 1,5 мільйона гривень; до замовників, які здійснюють діяльність в окремих сферах господарювання, за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 1 мільйон гривень, а робіт – 5 мільйонів гривень. Під час здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг, вартість яких є меншою за вартість, що встановлена в абзацах другому і третьому цієї частини, замовники повинні дотримуватися принципів здійснення публічних закупівель, установлених цим Законом, та можуть використовувати електронну систему закупівель із метою відбору постачальника товару (товарів), надавача послуги (послуг) та виконавця робіт для укладення договору. У разі здійснення закупівель товарів, робіт і послуг без використання електронної системи закупівель, за умови, що вартість предмета закупівлі дорівнює або перевищує 50 тисяч гривень та є меншою за вартість, що встановлена в абзацах другому і третьому цієї частини, замовники обов'язково оприлюднюють звіт про укладені договори в системі електронних закупівель [1].

Як бачимо, питання здійснення допорогових закупівель лише частково врегульовано нормами Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.15 р. (далі – Закон), а саме: в частині оприлюднення додатка до річного плану закупівель,

дотримання принципів здійснення публічних закупівель (серед яких: добросовісна конкуренція; відкритість; максимальна економія; недискримінація кожного з учасників; неупередженість), права проводити допорогові закупівлі через електронну систему, оприлюднення звіту про укладені договори в системі ProZorro. Крім того, наказом ДП «Зовнішторгвидав України» (наразі – ДП «Прозорро») від 13.04.16 р. № 35 затверджено Порядок здійснення допорогових закупівель (далі – Порядок № 35) [6]. Проте слід звернути увагу, що цей наказ не є нормативно-правовим актом. Замовники та учасники допорогових публічних закупівель за бажанням можуть керуватися Порядком № 35, застосовуючи визначений у ньому алгоритм проведення допорогової електронної закупівлі через систему ProZorro.

Слід зазначити, що станом на 2018 рік «надпорогові закупівлі» складають лише 15% від загальної кількості закупівель, у свою чергу «допорогових закупівель» – 85%, у той час як 69% «допорогових закупівель» відбуваються без використання електронної системи. Враховуючи питому вагу допорогових закупівель у складі всіх публічних закупівель, укладення замовниками прямих договорів замість електронної системи під час здійснення допорогових закупівель може містити в собі корупційну складову частину та може призвести до неефективного використання бюджетних коштів.

Спроба вирішити на законодавчому рівні зазначені проблеми знайшла вираження у зареєстрованому у Верховній Раді України законопроекті № 8265 від 13.04.2018 р. «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких інших законодавчих актів України». Цей проект згідно з карткою законопроекту станом на 13 квітня 2018 року «визначено Президентом як невідкладний» (далі – Проект) [7].

Як визначено в пояснювальній записці до самого проекту, «метою проекту є забезпечення ефективного, прозорого та якісного здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг та встановлення правових умов для здійснення замовниками «спрощених закупівель» в електронній системі, які забезпечать затвердження єдиних правил для всіх суб'єктів сфери публічних закупівель, створення сприятливих умов для запобігання корупції (виведення таких закупівель із «сірої» зони) та підвищення рівня конкуренції під час здійснення закупівель товарів, робіт і послуг, вартість яких дорівнює або перевищує 50 тисяч гривень.

Як бачимо, проектом передбачається правове регулювання процедур допорогових закупівель товарів, робіт і послуг, вартість яких дорівнює або перевищує 50 тисяч гривень та є меншою за вартість, що встановлена в абзацах другому і третьому частини першої статті 2 Закону «Про публічні закупівлі», які одержали назву «спрощена закупівля» (замість «допорогова») та переведення таких закупівель на електронну систему закупівель замість непрозорої процедури укладання прямих договорів.

Так, у проекті визначено, що Замовники здійснюють спрощені закупівлі шляхом використання електронної системи закупівель із дотриманням принципів здійснення закупівель, установлених цим Законом. У разі здійснення закупівель товарів, робіт і послуг, вартість яких не перевищує 50 тисяч гривень, замовник може використовувати електронну систему закупівель (для закупівлі товарів, робіт і послуг, вартість яких дорівнює або перевищує 3000 грн. (такий мінімальний поріг очікуваної вартості закупівлі встановлено законодавством). У разі здійснення таких закупівель без використання електронної системи закупівель замовник обов'язково оприлюднює звіт про укладений договір разом із цим договором та усіма додатками до нього в електронній системі закупівель.

Проте Проект містить перелік підстав, що надають можливість уникнути процедури електронних торгів під час здійснення спрощених закупівель. Так, наприклад, однією з таких підстав є відсутність конкуренції (в тому чис-

лі з технічних причин) на відповідному ринку, внаслідок чого договір про закупівлю може бути укладено лише з одним постачальником. Аналогічна підстава визначена в чинному Законі у ст. 35 як одна з умов застосування переговорної процедури закупівлі замість процедури відкритих торгів і для закупівель, що є надпороговими. Таке положення щодо відсутності конкуренції без деталізації та визначення вичерпних способів підтвердження такої обставини надає широкі можливості для зловживань.

Зазначене питання не є законодавчо врегульованим, окремі випадки врегульовані лише на рівні Листів Мінекономрозвитку, що не встановлюють норм права, носять виключно рекомендаційний та інформативний характер. Так, у листі Мінекономрозвитку від 22.11.2016 № 3302-06/37709-06 «Щодо застосування переговорної процедури» залежно від предмета закупівлі, який визначається замовником відповідно до Порядку визначення предмета закупівлі, затвердженого наказом Мінекономрозвитку від 17.03.2016 № 454, та умови для застосування переговорної процедури закупівлі, замовник самостійно визначає документи, зокрема експертні, нормативні, технічні та інші, що підтверджують наявність умов застосування переговорної процедури закупівлі відповідно до частини другої статті 35 Закону [8].

Отже, на законодавчому рівні не визначено зміст та форму документів, що підтверджують відсутність конкуренції на певних ринках, як і не передбачено оприлюднення обґрунтування застосування переговорної процедури закупівлі як окремого документа. У зв'язку з прогалиною в регулюванні замовники на власний розсуд трактували зазначене положення та на підтвердження відсутності конкуренції на ринку застосовували такі документи: а) реєстри суб'єктів природних монополій. Так, частиною другою статті 5 Закону України «Про природні монополії» визначено, що зведений перелік суб'єктів природних монополій ведеться Антимонопольним комітетом України на підставі реєстрів суб'єктів природних монополій у сфері житлово-комунального господарства, що формуються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, а в інших сферах, в яких діють суб'єкти природних монополій, – національними комісіями регулювання природних монополій у відповідній сфері або органами виконавчої влади, що здійснюють функції такого регулювання до створення зазначених комісій [9]; б) листи профільних науково-дослідних установ; в) листи Торгово-промислової палати України (далі – ТПП) та регіональних палат. Більшість замовників застосовують експертні висновки ТПП на підтвердження відсутності конкуренції на певному ринку постачання продукції чи надання послуг. Однак Законом України «Про торгово-промислову палату в Україні» до повноважень ТПП не належить надання висновків щодо підтвердження відсутності конкуренції на ринку задля застосування статті 35 Закону України «Про публічні закупівлі»; г) власне обґрунтування замовника без посилань на законодавство.

Таким чином, негайного правового регулювання потребує питання закріплення обов'язку замовників складати та оприлюднювати обґрунтування наявності підстав для незастосування процедури відкритих торгів, а також відповідальності за неоприлюднення, а також визначення переліку компетентних органів, які б у визначений термін надавали довідки (висновки) про відсутність конкуренції на відповідному ринку.

Наступною проблемою при здійсненні допорогових закупівель є недосконалість процедури оскарження під час їх здійснення. Адже починаючи з 1 червня 2017 року Комісія з розгляду звернень на допорогових закупівлях при Антимонопольному комітеті України припинила свою діяльність. У зв'язку із цим з 16 червня 2017 року в системі електронних публічних закупівель ProZorro реалізовано нову процедуру оскарження, що передбачає можливість діалогу між замовниками та учасниками. Наразі процедуру оскарження допорогових закупівель визначено лише в Порядку № 35.

Так, у разі виявлення порушення учасник може звернутися до замовника з вимогою про усунення порушення в процесі проведення закупівлі (далі – Вимога) через відповідну електронну форму на електронному майданчику. У п. 14 Порядку № 35 (в редакції від 20.06.2017 року) надано перелік інформації, що має бути визначена у Вимозі, терміни її подання та розгляду замовником [6]. У випадку ігнорування замовником вимоги або незадоволення учасником відповідно така закупівля буде «підсвічуватись» у системі ризик-індикаторів і автоматично розцінюватись як підозріла. Крім того, ще одним із варіантів реагування є відгуки на порталі громадського контролю держзакупівель Dozorro. Проте, на відміну від подання електронної скарги до Антимонопольного комітету України під час здійснення надпорогових закупівель, подання вимоги до замовника не зупиняє процедуру закупівлі, крім того, орган оскарження (замовник) є зацікавленою стороною закупівлі, а тому зазначена процедура оскарження не є ефективною та неупередженою.

З огляду на викладене вважаємо, що головною проблемою в здійсненні допорогових закупівель є відсутність належного правового регулювання порядку проведення таких закупівель, відсутність обов'язку замовників застосовувати процедуру електронних відкритих торгів щодо таких закупівель та неможливість оскарження до Антимонопольного комітету України. Тому першочерговим завданням є врегулювання процедури планування допорогових закупівель, проведення та контролю за їх проведення, а також порядку та дієвого механізму оскарження таких закупівель саме на законодавчому рівні.

Крім того, на відміну від країн-членів ЄС, електронне оцінювання тендерних пропозицій допорогових закупівель в Україні здійснюється переважно за ціновим критерієм, адже нецінові критерії та їх питома вага сумарно не може перевищувати 30%, якщо Замовник має намір застосувати процедуру оцінки за критеріями іншими, ніж ціна, що зазначено в Порядку здійснення допорогових закупівель у п.6.4 [6]. Таке положення зкальковано з ч. 3 ст. 28 Закону України «Про публічні закупівлі». Серед нецінових критеріїв Закон виділяє умови оплати, строк виконання, гарантійне обслуговування, експлуатаційні витрати, передача технології та підготовка управлінських, наукових і виробничих кадрів. Цей перелік не є виключним. Тобто методику оцінки тендерних пропозицій встановлює Замовник у тендерній документації на свій розсуд. За таких обставин перспективою подальших досліджень може стати розробка Методики визначення нецінових критеріїв найбільш економічно вигідної пропозиції.

Так, із наданням переваги в застосуванні цінового критерію на замовників не покладається обов'язок дослідження ринку, внаслідок чого перша найнижча запропонована ціна часто є значно завищеною. Тому, вважаємо, слід одним із критеріїв оцінки тендерної пропозиції визначити відсоток відхилення ціни пропозиції від середньої ринкової ціни на аналогічні товари та послуги в бік збільшення.

З огляду на вищевизначене вважаємо за доцільне внести зміни до ст. 28 Закону «Про публічні закупівлі» «Розгляд та оцінка тендерних пропозицій» та визначити критерії оцінки в такій редакції. «У разі здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг, що виробляються, виконуються чи надаються не за окремо розробленою специфікацією (технічним проектом), для яких існує постійно діючий ринок та відсутні гарантійні зобов'язання і подальші експлуатаційні витрати, – ціна, яка не може бути більш, ніж на 20% нижче за середньоринкову; у разі здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг, що виробляються, виконуються чи надаються, щодо яких є гарантійні зобов'язання і подальші експлуатаційні витрати, – ціна, яка не може бути більш, ніж на 20% нижче за середньоринкову, разом з іншими критеріями оцінки, зокрема, такими як: умови оплати, строк виконання, вартість та обсяг гарантійного обслуговування, експлуатаційні витрати, підготовка виробничих кадрів; у разі здійснення закупівлі, яка має складний

або спеціалізований характер (у тому числі консультаційних послуг, наукових досліджень, експериментів або розробок, дослідно-конструкторських робіт), – ціна разом з іншими критеріями оцінки, зокрема, такими як: умови оплати, строк виконання, гарантійне обслуговування, експлуатаційні витрати, підготовка управлінських, наукових і виробничих кадрів, інноваційний потенціал (інноваційна складова) предмету закупівлі, а також ступінь екологічності, енергоефективності та ресурсозбереження предмета закупівлі.

Щодо інноваційного потенціалу публічних закупівель слід також звернути увагу, що в країнах ЄС державні закупівлі виступають в якості важливого інструменту стимулювання попиту на інновації в рамках підходу сприяння інноваційному розвитку під назвою «Demand driven innovation policy» (DDI) [10]. У зв'язку із цим Україні, враховуючи наявний досвід європейських країн, слід максимально використовувати інноваційний потенціал державних закупівель. Тому здійснення державних закупівель товарів (робіт, послуг) у сфері інноваційної діяльності може стати однією з форм стимулювання інноваційної діяльності.

Практика використання державних закупівель для активізації інвестиційної діяльності розповсюджена в країнах Європейського союзу. Так, у Франції державні закупівлі забезпечили розвиток атомної енергетики і технологій будівництва високошвидкісних залізниць. У Німеччині діє Угода про закупівлі інноваційної продукції, відповідно до якої шість федеральних міністерств (Міністерства внутрішніх справ, економіки, оборони, транспорту, екології та Міністерство освіти і наукових досліджень) здійснюють закупівлі товарів і послуг інноваційного характеру. Зазначені вище міністерства зобов'язані оприлюднювати довгострокові плани закупівель інноваційної продукції, що дозволяє учасникам закупівель оцінювати потенційний попит на інновації [10].

Вимоги про стимулювання інноваційних закупівель у системі державного замовлення закріплені в законодавстві більшості розвинених країн. Крім того, в окремих пострадянських державах законодавство також містить зазначені положення в тому чи іншому вигляді. Так, у Республіці Білорусь однією з форм стимулювання інноваційної діяльності відповідно до закону «Про державну інноваційну політику і інноваційної діяльності» є здійснення державних закупівель товарів (робіт, послуг) у сфері інноваційної діяльності [11]. Зазначена проблема стимулювання інноваційної діяльності знайшла своє відображення в працях іноземних та вітчизняних вчених-економістів та правників [12; 13].

Визначення поняття «інновації» міститься в Законі України «Про інноваційну діяльність». Так, згідно зі ст. 1 цього Закону інновації – новостворені (застосовані)

і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

Далі, в ст. 3 Закону України «Про інноваційну діяльність» визначено, що головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції. Одним із принципів державної інноваційної політики, визначеної в ч. 2. ст. 3 зазначеного Закону є ефективне використання ринкових механізмів для сприяння інноваційній діяльності, підтримка підприємництва в науково-виробничій сфері [14].

За таких обставин пропонуємо статтю 3 Закону України «Про публічні закупівлі», яка має назву «Принципи здійснення закупівель» доповнити принципом стимулювання інновацій, а також екологічності, енергоефективності та ресурсозбереження предмета закупівлі. Визначення даного принципу має міститися в ст. 1 Закону в такому формулюванні: «принцип стимулювання інновацій, а також екологічності, енергоефективності та ресурсозбереження предмета закупівлі означає, що під час планування і здійснення закупівель замовники повинні виходити з пріоритету закупівель інноваційних і високотехнологічних товарів (робіт, послуг), виробництво і використання яких в найбільшій мірі забезпечує екологічність, енергоефективність та ресурсозбереження».

Висновки. Викладене дає підстави стверджувати, що наразі в Україні існує проблема відсутності належного правового регулювання порядку проведення допорогових закупівель, обов'язку замовників застосовувати процедуру електронних відкритих торгів щодо таких закупівель та відсутність належного досудового органу оскарження таких закупівель (як то Антимонопольний комітет України щодо надпорогових закупівель). Крім того? на ефективність допорогових закупівель, так само як і надпорогових, суттєво впливає недосконалість критеріїв оцінки тендерних пропозицій, а також наявність у законодавстві про закупівлі конструкцій, які можуть трактуватися замовниками широко з метою уникнення процедур відкритих торгів. За таких обставин є нагальна потреба в системному вирішенні проблем під час здійснення всіх видів закупівель, що сприятиме попередженню порушень із боку замовників у цій сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про публічні закупівлі: Закон України. Відомості Верховної Ради. 2016. № 9. Ст. 89.
2. Про Стратегію реформування системи публічних закупівель («дорожню карту»): Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 175-р. Офіційний вісник України від 29.03.2016. № 23. С. 132. Ст. 920.
3. Edler, J. and Georghiou, L. Public procurement and innovation – Resurrecting the demand side// Research Policy. Vol. 36. №.7. Pp. 949-963.
4. Code des Marchés Publics. URL: <https://gettingthedealthrough.com/area/33/jurisdiction/28/public-procurement-2016-france>.
5. Пономаренко М.М. Правове регулювання допорогових закупівель в державах-членах ЄС: порівняльний аспект. Журнал європейського і порівняльного права. Випуск 3, 2017. С. 55–68.
6. Про затвердження Порядку здійснення допорогових закупівель: Наказ ДП «Зовнішторгвидав України» від 13.04.16 р. № 35. URL: <https://prozorro.gov.ua/news/poryadok-zdijshennya-doporogovyh-zakupivel>.
7. Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких інших законодавчих актів України: проект Закону України № 8265 від 13.04.2018 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63852.
8. Щодо застосування переговорної процедури: Лист Мінекономрозвитку від 22.11.2016 № 3302-06/37709- 06. URL: <http://www.me.gov.ua/InfoRez/DocumentsList?lang=uk-UA&id=f2e30594-ba6c-420f-9c24-2a852415a884&tag=InforezKnowledgeDb&pageNumber=4&Ctx=inName&Sort=date&Sdir=desc>.
9. Про природні монополії: Закону України. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 30. Ст. 238.
10. Demand-side Innovation Policies, OECD Publishing. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264098886-en>.
11. Про державну інноваційну політику і інноваційної діяльності: Закон Республіки Беларусь. URL: <http://pravo.by/document/?guid=3871&p0=H11300053>.
12. Олефір А.О. Правовий механізм державних закупівель: стимулювання інноваційності виробництва медичної продукції: монографія. Київ: Юстініан, 2014. 447 с.
13. Касянова Т.В. Оценка инноваций в практике закупок. Управленческое консультирование. № 12. 2015. С. 47–59.
14. Про інноваційну діяльність: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 36. Ст. 266.